

TABULKA 43 | Hodnocení žáků – podíl hodin (v %)

	ZŠ celkem	1. stupeň	2. stupeň
Učitel má doklady individuálního pokroku všech žáků. Může doložit odlišnou úroveň znalostí a dovedností vybraných žáků.	36,8	46,5	26,6
Učitel má jen klasifikaci bodovou nebo známkami a případně písemné práce žáka.	51,9	42,6	61,8
Učitel využívá pro hodnocení portfolia žákovských prací.	12,2	17,8	6,4

Sledování průběžného hodnocení žáků v rámci vzdělávacího procesu při hospitacích potvrdilo zjištění z předchozích let, tedy nedostatečné dovednosti pedagogů ve využívání formativního hodnocení. Časté nedostatky v průběžném hodnocení byly v hodinách cizího jazyka, v předmětech vzdělávacích oblastí Člověk a společnost a Člověk a příroda. Kvalitní zpětnou vazbu, která je využitelná k dalšímu učení, poskytovali pedagogové nejčastěji v hodinách českého jazyka a matematiky. Přetrvávajícím problémem bylo zapojení samotných žáků do procesu hodnocení, tedy jejich vedení k sebehodnocení a vzájemnému hodnocení. Pokud byla tato forma hodnocení využita, stalo se tak nejčastěji v českém jazyce, v matematice a také ve výchovných předmětech.

Vyhodnocovat vykonanou činnost společně s žáky jsou mnohem více zvyklí učitelé prvního stupně. Častěji také dokážou hodnotícím způsobem uzavírat vyučovací hodinu. Naopak na druhém stupni mnohem častěji snižuje efektivitu výuky absence hodnocení, které by mělo příznivý vliv na rozvoj žákovských kompetencí. Učitelům pak chybí potřebná zpětná vazba o kvalitě jejich práce. Po skončení takových hodin není zcela zřejmé, zda byl stanovený cíl naplněn, co bylo skutečným přínosem pro žáky, čemu se bude potřeba dále věnovat apod. Z pohledu vzdělávacích oborů a oblastí bylo zhodnocení v závěru hodin méně funkční především v předmětech vzdělávací oblasti Člověk a příroda (fyzika, přírodopis, chemie, zeměpis). Přibližně ve 45 % těchto hodin nezbyval na dostatečné a přínosné zhodnocení čas, učitelé upřednostňovali předávání maximálního objemu poznatků, často na základě předdimenzovaného vzdělávacího obsahu.

TABULKA 44 | Hodnocení žáků ve výuce – podíl hodin (v %)

Hodnocení žáků	Celkem	1. stupeň	2. stupeň
Jediným hodnocením v hodině bylo stručné hodnocení okamžitých výkonů (např. „dobře“ x „špatně“).	30,0	27,9	32,4
Žákovské hodnocení své práce nebo práce spolužáků bylo podle předem známých kritérií.	26,5	30,2	22,7
Učitel poskytoval alespoň některým žákům zpětnou vazbu využitelnou k jejich dalšímu učení.	62,8	66,0	59,5
V hodině byly ověřovány znalosti a/nebo dovednosti.	41,4	42,3	40,4
Alespoň někteří žáci zhodnotili s učitelem proběhlou hodinu (s ohledem na obsah a cíl hodiny).	39,5	45,9	32,6
Vyučovací hodina byla učitelem zhodnocena jen formálně nebo nebyla zhodnocena vůbec.	35,0	29,1	41,5
Žádné z uvedených tvrzení není charakteristické pro danou hodinu.	0,9	0,8	1,0

V naprosté většině navštívených základních škol byla na obou stupních využívána k hodnocení žáků klasifikace, tj. hodnocení stupni prospěchu (známkami). Slovní hodnocení v nich bylo aplikováno víceméně jen u některých žáků, zejména žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Pouze v necelých 6 % ZŠ na prvním stupni a v necelých 4 % škol na druhém stupni byli všichni žáci hodnoceni na vysvědčení slovně.

Z pohledu zkvalitňování výsledků vzdělávání je alarmující zjištění ČŠI, že pouze 65,2 % škol má prokazatelně promyšlený vlastní systém podpory reflektující složení žáků školy a jejich potřeby, což je o 7,4 procentního bodu méně než ve školním roce 2018/2019, a dokonce o 16,9 procentního bodu méně než ve školním roce 2017/2018. Školy v tomto jednají nesystematicky, intuitivně, často reagují až ve chvíli, kdy je již obtížné poskytnout žákům účinnou podporu. Alespoň jedno opatření ke snížení školní neúspěšnosti pro žáky s rizikem školního neúspěchu a neprospívající přijali v 99 % navštívených škol. Ne vždy se však opatření daří efektivně uplatnit – někdy, podle vyjádření ředitelů a učitelů, chybí zájem žáků, jindy potřebné speciálněpedagogické znalosti učitelů, zcela výjimečně pak jejich ochota. Tento stav může souviset s výše uvedenou nedůslednou a nesystematickou kontrolní činností vedení školy nebo nedostatečnou podporou a zpětnou vazbou poskytovanou pedagogům ze strany školního poradenského pracoviště. Nedostatečná individualizace práce v hodinách včetně individuálního formativního hodnocení jsou slabou stránkou, která dlouhodobě vyžaduje zlepšení.